

Klachtennummer: 140422.01/hoger beroep

Beslissing van de Commissie van Beroep van het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM)

In de zaak van: xxx, hierna te noemen: Opposant
tegen:
mevrouw xxx, hierna te noemen: Klaagster in eerste aanleg

Audiovisuele productie: promo 'De Social Club', uitgezonden op 20 april 2014, hierna te noemen: de Promo.

1. De uitspraak van de Klachtencommissie

Bij beslissing van 26 juni 2014 heeft de Klachtencommissie van het NICAM de klacht van Klaagster in eerste aanleg met betrekking tot de Promo beoordeeld.

De klacht richt zich op de inhoudscategorie seks.
Klaagster in eerste aanleg heeft aangegeven dat in de promo een expliciete scene wordt getoond van een webcamgirl in actie, met haar weinig verhullende blote billen naar achteren geduwd, seksuele bewegingen makend (pornografisch) voor een webcam.

De promo is samengesteld uit beelden van het televisieprogramma 'De Social Club'. De presentatoren van dit programma maken verschillende items naar aanleiding van posts op social media of tweets met als doel om antwoord te krijgen op de boeiendste vragen van die dag. In deze promo wordt een zgn. webcamgirl geïnterviewd over haar activiteiten.

Het programma 'De Social Club' heeft de classificatie 'let op met kinderen jonger dan 6 jaar' (6), op basis van geweld (pictogram: vuistje) met als toevoeging grof taalgebruik (pictogram: schreeuwend mannetje).

De Klachtencommissie heeft Klaagster in eerste aanleg ontvankelijk en de klacht gegrond verklaard. De Promo mocht niet voor 20.00 uur worden uitgezonden.

Naar het oordeel van de Klachtencommissie hoeft een promo volgens artikel 6 lid 1 van het Deelreglement Televisie van het NICAM niet geclassificeerd te worden, maar moet volgens lid 2 de promo wel beoordeeld te worden om het juiste uitzendtijdstip te bepalen. Dit mag met inachtneming van Kijkwijzer of met behulp van de omslagpuntenlijst.

Om de juiste classificatie van de Promo vast te kunnen stellen, heeft de Klachtencommissie de Promo getoetst aan de hand van de vragen zoals geformuleerd in het classificatieformulier en met behulp van de omslagpuntenlijst.

De Klachtencommissie overweegt dat het in de onderhavige Promo gaat om de vraag of er 'vaak' seksuele handelingen in beeld zijn gebracht.

Onder seksuele handeling wordt in de toelichting bij vraag 4.1.2. verstaan: alle handelingen die er op gericht zijn de actor zelf, een andere persoon in de productie of de kijker op te winden.

De Klachtencommissie merkt het begin van de Promo waar een vrouw getoond wordt die met haar billen draait aan als een seksuele handeling vanwege het beeld en het tegelijkertijd stellen van de vraag hoe lang de vrouw al als webcamgirl werkt. Het draaien met de billen door een webcamgirl is naar het oordeel van de Klachtencommissie een handeling die erop gericht is een andere persoon op te winden.

De Promo eindigt met het beeld van de webcamgirl die zichzelf bevredigt voor de webcam. Hierbij kreunt zij. Dit wordt naar het oordeel van de Klachtencommissie niet nadrukkelijk in beeld gebracht, echter de Klachtencommissie is wel met Opposant van oordeel dat er sprake is van een seksuele handeling. Derhalve worden in de Promo twee seksuele handelingen getoond.

In deze zaak is doorslaggevend of vraag 4.1.2. met '1 of enkele keren' of met 'vaak' moet worden beantwoord. Het antwoord op deze vraag speelt zowel in het classificatieformulier als in de omslagpuntenlijst een doorslaggevende rol.

In de toelichting op de vragenlijst bij vraag 4.1.2. (hoe vaak zijn er seksuele handelingen zichtbaar?) staat dat onder vaak wordt verstaan dat de seksuele handelingen een relatief groot deel van de productie beslaan.

Dit betekent dat wanneer er in een korte promo één of enkele keren seksuele handelingen zichtbaar zijn, deze ook als vaak voorkomend dienen te worden geclassificeerd.

Het voorgaande leidt ertoe dat zowel met toepassing van het classificatieformulier als met toepassing van de Omslagpuntenlijst de leeftijdsclassificatie 12 wordt gescoord en de Promo derhalve niet vóór 20.00 uur had mogen worden uitgezonden.

De Klachtencommissie is conform artikel 13 lid 1 onder C van het Klachtenreglement overgegaan tot het opleggen van een boete, nu er in eerdere uitspraken (klachtnr. 131202.03 'Pauw en Witteman' en klachtnr. 110919.02 'De Wereld Draait Door') klachten gegrond zijn verklaard.

Bij de berekening van de boete is de Klachtencommissie uitgegaan van de door het Bestuur van het NICAM vastgestelde Sanctierichtlijn. De onderhavige overtreding valt binnen de categorie A 'inhoudelijke overtredingen'; de Promo is op een verkeerd tijdstip uitgezonden. Opposant is een landelijk opererende omroep. Nu in het onderhavige geval de Promo elementen bevat die in het Kijkwijzersysteem tot de leeftijdsclassificatie 12 leiden en de Promo is uitgezonden op een tijdstip dat een classificatie van AL, 6 of 9 veronderstelt, is sprake van één leeftijdscategorie verschil, waardoor de boete € 1.000,- bedraagt.

De Klachtencommissie heeft in dit geval geen aanleiding gezien een correctiefactor op de boete toe te passen.

Afschrift van deze beslissing is aan partijen verzonden op 26 juni 2014.

2. De procedure in hoger beroep

Opposant heeft op 24 juli 2014 medegedeeld dat zij in beroep gaat tegen de beslissing van de Klachtencommissie van 26 mei 2014. In verband met vakantie is aan Opposant uitstel verleend tot 25 augustus 2014 voor het indienen van de nadere gronden van het beroepschrift. Het aanvullend beroepschrift is vervolgens op 21 augustus 2014 per email bij de Commissie van Beroep binnengekomen.

De Commissie van Beroep heeft het beroep behandeld tijdens haar zitting van 29 augustus 2014, alwaar namens Opposant is verschenen mevrouw xxx

Klaagster in eerste aanleg heeft niet meer inhoudelijk gereageerd op het verzoek van de secretaris van de Commissie van Beroep om te reageren op het beroepschrift van Opposant.

De Commissie van Beroep heeft acht geslagen op de stukken die op de zaak betrekking hebben, waaronder het dossier van de Klachtencommissie.

3. De gronden voor het hoger beroep

Tegen de uitspraak van de Klachtencommissie voert Opposant in het beroepschrift de volgende, zakelijk weergegeven, gronden aan. Het volledige beroepschrift wordt als ingelast beschouwd.

Opposant verzoekt de Commissie van Beroep om de uitspraak van de Klachtencommissie tegen haar te vernietigen en daarbij, opnieuw rechtdoende, te bepalen dat de Promo uitkomt op Alle Leeftijden.

Opposant is het met de Klachtencommissie eens dat in de Promo geen sprake is van het nadrukkelijk in beeld brengen van seksuele handelingen. Over de beantwoording van vraag 4.1.4 zijn opposant en de Klachtencommissie het derhalve eens. Opposant is het echter niet eens met het antwoord dat de Klachtencommissie geeft op vraag 4.1.2 'Hoe vaak zijn er seksuele handelingen zichtbaar?' en de uitleg die de Klachtencommissie daarbij geeft.

Volgens de Klachtencommissie worden in de Promo twee seksuele handelingen getoond: het tonen van de billen en de zelfbevrediging.

Opposant is van mening dat de eerstgenoemde handeling niet te duiden is als een seksuele handeling in de zin van vraag 4.1.2. De webcamdame schuift wat aan haar slipje en draait haar billen richting de camera, meer gebeurt er niet en dit levert geen - zelfstandige - seksuele handeling op.

Deze discussie kan echter verder worden gelaten voor wat die is. Immers, wie de Commissie van Beroep ook volgt - de Klachtencommissie of Opposant - , seksuele handelingen komen in de Promo '1 of enkele keren' voor. Wanneer vraag 4.1.2 in deze zin door de Klachtencommissie zou zijn beantwoord, zou de classificatie van de Promo zijn uitgekomen op Alle Leeftijden. De classificatie die ook het hoofdproduct, De Social Club, heeft.

De Klachtencommissie overweegt evenwel dat 'wanneer er in een korte promo één of enkele keren seksuele handelingen zichtbaar zijn, deze als vaak voorkomend dienen te worden geclassificeerd. Door vraag 4.1.2. met 'vaak' te beantwoorden, komt de Promo op een leeftijdsclassificatie van 12 jaar. De Klachtencommissie verwijst naar de toelichting op de vragenlijst bij vraag 4.1.2. Daar staat dat onder 'vaak' wordt verstaan dat de seksuele handelingen een relatief groot deel van de tijd van de productie beslaan.

Een promo is echter naar haar aard altijd van (zeer) korte duur. Wanneer de hier voor omschreven redenering van de Klachtencommissie in zijn algemeenheid juist zou zijn, betekent dit in feite dat een promo die voor 20.00 uur wordt uitgezonden nimmer één seksuele handeling mag bevatten, terwijl diezelfde handelingen wel één of zelfs enkele keren mogen voorkomen in het programma dat - aansluitend ook voor 20.00 uur- op de promo volgt. Louter omdat het programma zelf van langere duur is.

Dit zou een merkwaardige uitkomst zijn en deze redenering valt niet te begrijpen. Het tonen van bepaald materiaal is schadelijk of niet en daarvoor is irrelevant of het als promo of als onderdeel van het hoofdproduct wordt uitgezonden.

Promo's zijn vooraankondigingen, bedoeld om het publiek te informeren over een uit te zenden programma. Het is goed - gewenst zelfs - om daarin voor het programma typische onderdelen op te nemen, zodat de kijker (en de ouder) weet wat van het programma te verwachten valt. De interpretatie die de Klachtencommissie voor promo's geeft aan vraag 4.1.2 maakt het maken van dit soort promo's in de praktijk onmogelijk en Opposant is daarom van mening dat deze uitleg geen stand kan houden.

De Klachtencommissie had vraag 4.1.2 moeten beantwoorden met '1 of enkele keren'.

4. De behandeling ter zitting

De voorzitter van de Commissie van Beroep vat kort samen waar het in deze beroepszaak om gaat. In de voor 20.00 uur uitgezonden promo komen volgens de Klachtencommissie vaak seksuele handelingen voor. Het standpunt van Opposant is dat er maar één seksuele handeling is. De vraag is dus of hoeveel seksuele handelingen in de Promo voorkomen en of dat vaak is. Onder 'vaak' wordt een relatief groot deel van de productie verstaan.

Opposant heeft ter zitting haar standpunt gehandhaafd. Er is sprake van één seksuele handeling en dat is de zelfbevredings-scene. Als de Commissie van beroep het hiermee niet eens is, dan dient de hele act waaronder het draaien met de billen als één seksuele handeling te worden geteld.

Opposant denkt dat vraag 4.1.2. niet één of één op een promo kan worden toegepast.

Desgevraagd deelt Opposant mede dat het programma op zondagavond een compilatieprogramma is. Het programma gaat o.a. over webcamgirls maar ook over andere social media items.

Opposant bevestigt desgevraagd dat het niet onmogelijk was een representatieve promo samen te stellen met ook andere scènes dan die met de webcamgirl. Opposant wijst er op dat het voor de schadelijkheid niet uit moet maken of de beelden tijdens een promo of als onderdeel van een hoofdproduct worden uitgezonden.

5. De beoordeling

Ten aanzien van de aangevoerde gronden tot vernietiging van de beslissing van de Klachtencommissie overweegt de Commissie het volgende.

Allereerst wijst de Commissie van Beroep erop dat volgens de verantwoording het door wetenschappers ontwikkelde Kijkwijzer classificatiesysteem o.a. valide en betrouwbaar moet zijn. De vragen in het coderingsysteem zijn zó opgesteld dat zij leiden tot de bedoelde en gewenste leeftijdsclassificatie. Het systeem is zo opgezet dat de kans dat codeurs hetzelfde invullen op een vraag wordt geoptimaliseerd.

Wat betreft het schadelijk effect in de categorie seks is het volgens de verantwoording zo dat kinderen zich ongemakkelijk kunnen voelen bij het zien van beelden van seks. Vooral kinderen die zelf nog niet aan seks toe zijn willen liever niet met zoenen, vrijen en al te intiem knuffelgedrag van volwassenen worden geconfronteerd. Een ander mogelijk schadelijk gevolg is dat oudere kinderen zich een onwenselijk idee vormen over wat seks inhoudt.

In de onderhavige beroepszaak gaat het om een voor 20.00 uur uitgezonden promo en om de vraag hoe vraag 4.1.2 van de Kijkwijzer-vragenlijst moet worden beantwoord.

Voor een promo geldt dat deze niet geclassificeerd hoeft te worden. Om te kunnen bepalen op welk tijdstip een promo mag worden uitgezonden, dient deze conform artikel 5 Deelreglement Televisie beoordeeld te worden op mogelijke schadelijkheid voor jeugdigen met inachtneming van Kijkwijzer of met behulp van de omslagpuntenlijst.

Indien de leeftijdsclassificatie uitkomt op 12 jaar mag de promo pas na 20.00 uur worden uitgezonden en indien deze uitkomt op 16 jaar na 22.00 uur (en tot 06.00 uur).

Vraag 4.1.2 van de Kijkwijzer vragenlijst luidt als volgt:

“Hoe vaak zijn er seksuele handelingen zichtbaar?”

Onder seksuele handelingen wordt verstaan: alle handelingen die erop gericht zijn de actor zelf, een andere persoon in de productie, of de kijker op te winden. Dit kan ook een suggestieve handeling zijn. Onder vaak wordt verstaan dat de seksuele handelingen een relatief groot deel van de tijd van de productie beslaan.

Voorbeelden van seksuele handelingen zijn: stripteaseacts en opwindend strelen en betasten van lichaamsdelen als billen, kruis en borsten.’

Deze vraag kan met ‘nooit’ of ‘één of enkele keren’ of ‘vaak’ worden beantwoord.

Volgens Opposant moet de vraag met ‘een of enkele keren’ worden beantwoord. Dit leidt tot de leeftijdsclassificatie Alle Leeftijden in de inhoudscategorie seks.

Volgens de Klachtencommissie moet deze vraag met ‘vaak’ worden beantwoord. Dit leidt tot de leeftijdsclassificatie 12 jaar in de inhoudscategorie seks.

Volgens de omslagpuntenlijst krijgt een productie 12 jaar in de categorie seks wanneer er vaak seksuele handelingen te zien zijn (4.1.2: vaak). Wanneer er alleen een enkele keer seksuele handelingen te zien zijn (4.1.2: 1 of enkele keren), leidt dit tot een classificatie van AL.

De Commissie van Beroep overweegt dat in de promo van 15 seconden een webcamgirl in beeld wordt gebracht, waarbij drie handelingen zijn te onderscheiden. Allereerst is te zien dat ze haar billen in een kort rokje naar de camera draait, waarna een stem vraagt wanneer ze met dit werk is begonnen, vervolgens schuift ze aan haar string en draait haar billen naar de laptop en daarna zit ze kreunend op de bank van opzij gefilmd zichzelf te bevredigen voor de webcam.

De Commissie van Beroep is van oordeel dat de eerste en de derde handeling zijn aan te merken als (zelfstandige) seksuele handelingen. Deze beide handelingen zijn immers bedoeld om de actor zelf, een andere persoon in de productie, of de kijker op te winden. Met de Klachtencommissie is de Commissie van oordeel dat de handeling niet als nadrukkelijk beschouwd kunnen worden. Volgens het systeem van Kijkwijzer leidt het één of enkele keren voorkomen van niet nadrukkelijk seksuele handelingen tot een leeftijdsclassificatie van Alle Leeftijden. De vraag waar het hier om gaat is of de korte duur van de promo tot het oordeel kan leiden dat de seksuele handelingen ”vaak voorkomen.

De toelichting bij vraag 4.1.2. meldt dat onder ‘vaak’ wordt verstaan dat handelingen een relatief groot deel van de productie beslaan. Die toelichting kan tot het op het eerste gezicht tegenstrijdige resultaat leiden dat dezelfde handelingen nu eens als wel en dan weer als niet schadelijk zouden moeten worden beoordeeld. Gelet op de korte duur van promo's zou dat tot gevolg kunnen hebben dat een voor 20.00 uur uitgezonden promo geen enkele seksuele handeling zou mogen bevatten indien dit een relatief groot deel van de tijd van de promo beslaat, ook al zou die handeling op zichzelf van tamelijk onschuldige, althans niet nadrukkelijke aard zijn. Volgens de Klachtencommissie is dit inderdaad het geval nu zij overweegt dat wanneer in een korte promo één of enkele keren seksuele handelingen zichtbaar zijn, deze ook als vaak voorkomend dienen te worden geclassificeerd. Uit de omslagpuntenlijst zelf blijkt echter niet direct dat wanneer bij een (korte) promo sprake is van één seksuele handeling de vraag niet met ‘één of enkele keren’ maar met ‘vaak’ moet worden beantwoord, indien de seksuele handeling(en) een relatief groot deel van de productie beslaan. In dat opzicht is het de Opposant niet te verwijten dat hij gedacht kon hebben met het oordeel één of enkele seksuele handelingen te hebben kunnen volstaan.

Om te kunnen bepalen op welk tijdstip een promo mag worden uitgezonden, dient Opposant echter conform artikel 6.2. van het Deelreglement Televisie de productie ook min of meer zelfstandig te beoordelen op mogelijke schadelijkheid voor jeugdigen met inachtneming van Kijkwijzer of van de omslagpuntenlijst. Wat daarbij de criteria moeten zijn, is niet geheel duidelijk nu hierboven al is aangegeven dat uit de omslagpuntenlijst zelf niet direct een onomstotelijke conclusie volgt. Dat binnen het door wetenschappers ontwikkelde Kijkwijzersysteem een promo een hogere leeftijdsclassificatie kan hebben dan het hoofdproduct zelf, staat echter vast. Indien bijvoorbeeld in een promo zeer angstige mensen in beeld worden gebracht terwijl in de promo niet te zien is of het goed met ze afloopt terwijl dit in de hoofdproductie wel het geval is, heeft de promo een hogere leeftijdsclassificatie dan de hoofdproductie. Het maken van promo's wordt door deze regels niet onmogelijk gemaakt, Opposant heeft dit weliswaar aangevoerd, maar tegelijkertijd ter zitting bevestigd dat het niet onmogelijk was een representatieve promo samen te stellen met alleen of ook andere scènes dan die met de webcamgirl. In dat geval zou er geen sprake zijn geweest van een relatief groot deel van de productie met seksuele handelingen en zou de promo niet op 12 jaar zijn uitgekomen. Bovendien is het zo dat indien een promo uit komt op 12 jaar dit niet betekent dat deze niet meer mag worden uitgezonden, er is alleen een beperking ten aanzien van het uitzendtijdstip: na 20.00 uur en tot 06.00 uur.

Nu, zoals hier onomstreden het geval is, seksuele handelingen worden getoond die een relatief groot deel van de tijd van de promo beslaan, had Opposant met inachtneming van Kijkwijzer een hogere leeftijdsclassificatie van de promo moeten vaststellen dan die van het hoofdproduct waarin de seksuele handelingen niet een relatief groot deel van de productie beslaan. Het daaromtrent door Opposant aangevoerde treft derhalve geen doel. Binnen Kijkwijzer is van belang of een relatief groot deel van de productie uit seksuele handelingen bestaat. In tegenstelling tot hetgeen Opposant aanvoert, kan een promo om uit te komen op Alle Leeftijden wel een seksuele handeling bevatten mits deze niet een groot deel van de productie beslaat.

De Commissie van Beroep heeft er echter wel begrip voor dat Opposant in de veronderstelling was dat ze vraag 4.1.2 met 'een of enkele keren' kon beantwoorden, nu in de promo twee seksuele handelingen voorkomen. Uit de omslagpuntenlijst en de vraag en de toelichting op de vragenlijst blijkt als gezegd niet direct dat ook wanneer bij een (korte) promo sprake is van 'één of enkele seksuele handelingen' de vraag niet met 'één of enkele keren' maar met 'vaak' moet worden beantwoord, indien de seksuele handeling(en) een relatief groot deel van de productie beslaan.

Gelet hierop alsmede gelet op het bepaalde in artikel 13 lid 2 van het Klachtenreglement besluit de Commissie van Beroep dat de opgelegde boete van € 1.000,- komt te vervallen. Voorts verzoekt de Commissie van Beroep het bureau van het NICAM aan de Wetenschapscommissie voor te leggen te bezien of de formulering van de omslagpuntenlijst en vraagstelling en toelichting gelet op het voorgaande kan worden verbeterd.

De Commissie van Beroep bevestigt derhalve het oordeel van de Klachtencommissie voor wat betreft het oordeel dat de classificatie van de promo uitkomt op 12 seks en dat deze niet voor 20.00 uur had mogen worden uitgezonden. De opgelegde boete van €1.000,- komt echter te vervallen.

De Commissie van Beroep beslist derhalve als volgt:

5. De beslissing van de Commissie van Beroep

Gelet op het hiervoor overwogene beslist de Commissie van Beroep als volgt.

De Commissie van Beroep bekrachtigt de uitspraak van de Klachtencommissie van 26 juni 2014 voor wat betreft het oordeel dat de classificatie van de promo uitkomt op 12 seks en dat deze niet voor 20.00 uur had mogen worden uitgezonden en vernietigt de opgelegde boete van €1.000,-- .